

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Mai számunkkal új évnegyedbe men-
vén át lapunk folyama, tisztelettel kér-
jük fel t. cz. előfizetőinket, további meg-
rendelések megítélésére.

Lapunk előfizetési ára félévre 6, év-
negyedre 3 forint.

Az előfizetési pénz Stein J. könyv-
kereskedésébe küldendő.

N.-Szécheny, március 26-kán 1861.

Δ Szkuptsina Erdélyben. Valahára öt hó-
nap után lehozta a telegraph Erdély szervezéséről
az első híreket. Miért oly sok honfi kebel epedett,
a miben egyedül várta a helyesen számító politikus
a haza üdvét, a mi egyedül adhatja meg a financiai-
nak alkotmányosan kezelését, mi egyedül mentheti
meg ezen eltiport, és jelenleg adó hátralékáért hely-
ségenként egy-egy század katonaság reá küld-
désével fenyegetett népiünk a végképeni elpusztu-
lástól: Erdélynek Magyarhonnali uniója elesett.

Örökre-e? nem; évekre? hiszünk az igazság
politikájának diadalában, ismét nem. Elestett talán
egy-két hónapra, és akkor lesz husvétünk, melyben
a feltámadás teljes ragyogásában tündel fel.

Csak pár rendelet kell még olyan, minőt a cs.
kir. helytartóság március 15-diki 1076 szám alatti
intézkedése alapján a cs. kir. kerületi- és járáshiva-
talok az adó-behajtásra nézve kibocsátottak; csak
egy hónap kell, mely alatt lássa népiünknek félre-
vezetett része, hogy a törvényes alakba visszaállít-
tandó megyék és hatóságok Erdélyben nem képesek
megóvni ötöt, hogy a bécsi pénzügy kezelői utolsó
foszlányait le ne húzzák, és a kiküldött katoná ex-
ecutiókkal végfalatjait el ne vegyék: e nép rohanni
fog az egyedüli révpárthoz, és mint egy ember, nem-
zetiség különbsége nélkül csatlakozand az unióhoz,
mely soha egyiknek se kívánta, nem is képes elti-
pomi nemzetiségét.

Tehát országgyűlést emleget a telegraph Erdély-
ben az 1791-iki 11-dik törvényezik alapján, alkal-
mazva a 8 forintos választó censuszhoz.

Erdélyben külön országgyűlés? és ez éppen
most, mikor még a fejedelem inaugurálva nincs. Ily
esetben az erdélyi országgyűlés mihez se kezdhett
addig, míg az inauguratio meg nem történt, mert a
törvényhozó hatalmat nem inaugurált fejedelemmel
nem gyakorolhatta. De az erdélyi inauguratio min-
denek előtt kiadandó a leopoldi hitlevél, és a feje-
delemnek a királyi biztos által esküt kell tenni, hogy
ezen diplomát, a mennyiben a törvény meg nem
változtatja, megtartandja, s törvények szerint ural-
kodand. És 1848 után ki lehet-e adni ezen leopoldi
hitlevelet? lehet-e biztosítani abban a három nem-
zetet kiváltságai fentartásáról? lehet-e erre megeskünni
az 1848-iki jogegyenlőség után? lehet-e megeskünni
a törvények megtartására éppen azon gyűlésben,
mely önmaga a legnagyobb törvénytelenség.

Elfogadhat-e egy törvénytelen gyűlés ily esküt?
viheti-e véghez az inauguratiót, midőn saját létező-
ségének alapja illegitim? ragadhatja-e magához a sou-
verain hatalomból kifolyó törvényhozást, melyre nézve
saját fejedelmének megerősítése mellett 1848-ban
Magyarhonnal egyezkedett, hogy csak a közös
hongyülés gyakorolhassa? mondhatja-e magát tör-
vényhozó testnek, midőn őt az alkotmány nem ismeri?
Nem, egy ily gyűlekezet csak szkuptsina, sőt még
annál is kevesebb, mert a szerb szkuptsinának leg-
alább van alapja az 1848-iki 20-ik törvényezikben.

Kérdjük most azokat, kik a nemzetiségi igé-
nyeket egy erdélyi külön gyűlésen akarják megóvni,
megfontolták-e, a mit tesznek? Ők azt mondják,
törvénybe igtatják a föltételeket, melyek alatt egye-
süljön Erdély Magyarországgal, s majd azután ezek
garantiája alatt mennek át a közös honba. Állandó-
ságot vélnék ebben a nemzetiségekre nézve, és el-
játszodják azon egyetlen alkalmat, mely állandóságot

nyújt, t. i. a coronationalis törvényt. Ez utóbbi azon
szövetség, melyet köt a hon a királyal, mikor a
koronát fejére teszi. Alaptörvénynek tekintettek ezek
mindig a magyarhoni közjogban, és azon király, ki
ily szövetségre lépett, ha az után országgyűlése ta-
lán egy az abban kifejezett elvekkel ellenkező tör-
vényt javalna is, méltán visszautasítja, és megtagadja
az ily javaslatról megerősítését, mert ellenkezőnek
azon föltételekkel, melyek alatt a hon összes akarata
a koronát fejére tette. Ha daczára annak, mikép Er-
dély nem-magyar ajku nemzetiségeinek érdekei Ma-
gyarország minden nem-magyar lakóival ugyanazok,
mégis föltették ezeket: miért nem keresik a biztosí-
tékot a koronázáskor? miért igyekeznek kikerülni a
e föltételek szövetségben résztvevőket?

És most mit fog Erdély tenni? Hiszszük, hogy
rehabilitandó törvényhatóságainkban hazánk jobbjai
szavaikat emelendik az erdélyi szkuptsina ellen. És
ha csakugyan az összehívatták, ha reá határidő
tűzött ki: fontolják meg törvényhatóságaink, ho-
gyan kívánhatják alkotmányos jogait vissza, ha
önmagok fogják azt megtagadni; fontolják meg, hogy
a minő joggal lehet az 1848-diki tiszta törvény da-
czára egy erdélyi országgyűlést összehívni, éppen
annival lehet, ha ez se мүködne tetszés szerint, a
szászokat külön, pár vármegyét külön, néhány vá-
rost külön, ki tudja hány darabokra szaggatva, mind-
annyi gyűlésekre constituálni, míg végre a híres
gemeinde ordnungra jönnek, mely csak falu gyűlé-
séről és absolutisticus hatalomról akart tudni; adják
ők a legszebb látványt, mely tanúsítja, hogy Erdély-
ben van morális erő és hűség a törvényekhez. És
mi e morális erőt reméljük, a közvélemény már is
ott áll, hogy ne küldjön egy törvényhatóság is egy
ily conventiculumra követeket, ne menjen oda egyet-
len királyi hivatalos is. De ha ily sok szenvedés
után a visszavonás ördögének hatalma azon kereszt-
áldozat által, mely szegény Erdélyen a most folyó
nagy héten véghez vitetett, még meg nem törtétt,
ha a szász törvényhatóságokon kívül, melyek ma-
gokra nem fognak erdélyi országgyűlést alkotni,
még találatni fognak megyék és városok, kik kö-
veteiket fogják oda utasítani: ám akkor menjen oda
mindenki, a kit hívnak, és a praeparatoria sessioiban
nyilatkoztassa ki, hogy azon gyűlést conventiculum-
nál egyébrek nem tekintik, annak megnyitására a ki-
rályi biztost meg se hívja, és a gyűlés összejőik el.

B.-Hunyad, március 27-dikén, 1861. — Még egy
nyilatkozat, megyei szervezetünkkel illetőleg! Igazán meg-
vallva, e tisztelt lap szerkesztője és F. S. barátom a 43-ik
és 48-dik számok alatt, annyi jó akaratral s oly alapos is-
merettel járultak a kérdés megoldásához, hogy tán egy har-
madik vélemény el is maradhatna. Miután azonban mint el-
mondattuk, a kérdés annyira fontos, hogy a körül mentől
több nézetek összpontosulása óhajtatik: hivatta érzem maga-
mat arra nézve, véleményemet ha nem éppen általánosság-
ban is, legalább megyénkre alkalmazólag egy pár szóban
nyilvánítani.

Hogy a megyéknek, székeknek, vidékeknek és kiváltsá-
gos városoknak az önszervezésre s ennek alapján a poli-
tikai, juridikai és oeconomicus önkormányzatra ősi törvénye-
inkben gyökerezett és elvitázhatlan joguk volt és van, azt
igazolják mind a decretalis, mind a 791-beli országgyűlésen
hozott sanctionált és a mai napig soha meg nem gyengített
vagy nem módosított, annyival kevésbé el nem törlött ősi
törvények; ugyanis a Tripartitum prolog. 8-dik titulusában
ezeket mondja:

„Saepe vero appellatione juris civilis veniunt statuta,
ubi advertendum quod jus civile duplex reperitur: quoddam
commune... quoddam vero privatum, quod etiam jus „muni-
cipale“ et statutorium dicitur et illud unaquaque regio, vel
provincia, vel aliquando civitas sibi condere poterit.“

És ugyanott: „Jus autem municipale est jus positivum
alicujus loci ita dictum, quod in illo duntaxat municipio ac
loco servetur.“

A 10-dik titulus pedig a már idézett törvények szavaival
kombinálva, így szól: „Quilibet autem populus potest
consuetudinem inducere localem, sed ut valeat consuetudo
et roboretur, quaedam sunt necessaria: primo ut sit rationa-
bilis... consuetudo autem est rationalis, si tendit ad bo-
num publicum.“ Tudjuk pedig minő értelmet adnak ősi tör-
vényeink a consuetudonak!

De jőünk közelebb: a 791-beli 12-dik törvényezik
3-dik pontjában, hol a közgyűlést illető tárgyak jeleltetnek
ki, ez áll: „Objecta marchalium congregationum stb. omnia
illa, sive politica, sive oeconomica, quae juxta leges activita-
tem universitatum, comitatuum, districtuum et sedium res-
piciunt, consensusque vel deliberationem illorum requirunt.“

A 4-dik pontban pedig: sub b. „omnia objecta totum
circulum consensientia“ kifejezéssel, a legszélesebb mezőt
nyitja meg a municipium előtt, míg a 848-diki XI. pozsoni
czikk 1-ső §-sa ezeknek alapján specialis esetekről is ren-
delkezik.

És ámbár a felhozott 43-dik és 48-dik számok alatti
czikkeiben e lapnak a megyék szervezési s ennek folytán
önkormányzati jogai egyhangulag kimondattak; szükséges-
nek láttam mégis főleg ősi törvényeinket mostani kül- és
belviszonyaink között szóról-szóra felidézni.

Melyekből folyólag, midőn hazánk s municipalis joga-
ink legvérmesebb elleni közt sem támadhat olyan, ki ön-
szervezési és kormányzati jogainkat kétségbe merné hozni:
a szönyegen lévő kérdés ezen ágára vonatkozólag többlet
felhozni szükségfelettinek tartván; elmondom röviden, miként
vélném Kolozsmegyét czélszerűbben szervezendőnek?

Kolozsmegye századok óta két kerületre volt fel-
osztva, és miután a már baldokló kényuralom azt csak vál-
toztatta, mégpedig ideiglenesen van felosztva ma is, mert
mi csak láttunk más felosztást, de hinni meggyőződve soha
sem tudtunk; e két kerületnek két főbírája, kik per ab-
sum a főtiszt utáni tekintélyt követelték és két alispánja
osztályozás nélkül volt mindig; a két kerület 12 járást és
annyi székibírói számlált 12 adóíró biztosokkal sat. Ezek
mint F. S. barátom ismert czikkében megjegyezte, a for-
radalom előtti nyugalmas viszonyok között, míg tudniillik a
civilisatorok saskaserege el nem borította e haza földét s
a nép becsületes jellemét veszedelmes tanaival tétúra nem
vezette, tökéletes elég számmal voltak, minden jegyzőkönyv
és csendőrség nélkül is közhasznulak és sokszor huzamos
éveken át a közügynek, s mégpedig a mostani burocrata-
k fizetéséhez képest csaknem ingyen szolgálni.

És ez nem pusztá állítás, hanem századok hosszú so-
rán bebizonyított tény; okait pedig F. S. barátom említett
czikkében csaknem kézzelfoghatólag vázolta, melyek egyb-
írát minden el nem fogult honpolgár előtt tudvák, de igen
főleg azok előtt, kik bár melyik nemes megyében vagy szék-
ben szerencsések voltak szolgálni, s miután magam igény-
telensége is egy azok közül, kiknek osztályul jutott ily mi-
nőségre visszaemlékezhetni; sok példát tudnék felhozni, ha
szükségét látnám, miután: „exempla rem illustrent.“ de un-
tató hosszadalmasság kikerülése végett csak annyit jegyzek
meg a forradalom előtti administratio könnyűségét illetőleg,
hogy hat évi székíráskodásom ideje alatt büfényítő ügy-
ben csak négy rabbal voltam hivatta terhelni a megyei bört-
önt, s ezeknek is ketteje ma is el saját tüzhelyén, midőn
csak egy járási börtön B.-Hunyadon, alig egy évvel ezelőtt
egy Pokorny alatt 15—20 rabot zsúfolt halomra a meg-
romlott nép ez élő kriptájába!

Változtak az idők, az emberek és a törvények; ez
hosszas demonstratiót nem kíván s ezekből folyólag változ-
tak a viszonyok, nemcsak, de oly előzmények után, melye-
ket már szinte 12 évök óta szenvedtünk, a valahai viszo-
nyok a régi kiváltságos osztály és az alkotmány új polgá-
rai között mind erkölcsi, mind anyagi tekinteten, fájdalom!
a legrosszabb nyomokat hagytak maguk után, örökre elenyész-
tek; mi természetesebb hát, mint az, hogy a közigazgatás
is kellő reformokon vessék át s ugy vezetessék át, hogy
a megváltozott viszonyoknak tökéletesen megfelelhessen; an-
nyi számú és olyan organumok által eszközöltessek, kik-
nek kezét között municipális életünk gyakorlata rövidséget
ne szenvedjen.

F. S. barátom a megyéket a magyarhoniak mintájára
szeretné szervezni — e lap tisztelt szerkesztője pedig, ha nem
csalódok, egyszer a kormányynyal érintkezésből eredő fel-
tékenységből — tán jobb kifejezéssel — ovatosaságból *) más-
kor pedig financialis szempontból, csak esküdtek kellő szá-
bani föllállításával akarná a hiányokat pótolni. Nem lehet
tagadni a most kimondott elvek horedejét, de én mégis fel-
adom azokat, ha a „salus publica“ megkívánja, sőt miután
sem a 791-beli erdélyi, sem a 848-diki pozsoni törvények
alapján megyei organiszationban valami lényegest és főleg
ujat, s így az eskütteket sem állithatjuk elő, amott a gu-
bernium, itt a felelős miniszterium híren kívül, s miután maga
a nép átlátva a tisztviselői száma emelésének szüksé-
gességét, oly adót, melynek hová fordítása vele tudatik,
melynek eredményében az igazságszolgáltatást könnyítve,
személyt és vagyont biztosítva, a rendet megszüllődvá fogja
látni — örömet fizet: ughiszem, ha tisztviselőink számát
oda emeljük a hová illik és a „publicum bonum“ megki-
vánja — semmi áldozatot azzal nem hozunk?!

Én a megyéket, székeket stb. részleteiben nem ismer-
em, következéské az szervezésre nézve részletességekbe sem
elegyedhetem; szervezze magát minden ilyen testület ősi jo-
gánál fogva ugy, a mint az idő lelke és saját körülményei

*) Mi saját nyilatkozatunkat egyenesen elvből tettük, miután se-
mi esetre nem látjuk szükségesnek, hogy a megyékben a felsőbb hiva-
talok személyzete szaporítsanak, mert megyéink területének arányához
— mely a magyarországiakhoz nem hasonlítható — nem szükség több fíhi-
vatalat állítani, mint a mennyi van, de nem is lehet, mert a megyék keblé
pénztára nem bírja meg. Elég szerencse lesz, ha képesek lesznek az es-
küdti hivatalokat és a csendőrbiztosági szolgákat felállítani s azokat fi-
zetni. A magyarországi rendszer alkalmazása nem azt teszi, hogy a kis
Kövárvidéknek annyi hivatala legyen, mint a nagy Bihar megyének, ha-
nem azt, hogy legyen egy osztályozva a hivatal, s ugy adva az utasítás,
mint Királyhágón túl. Tehát legyen az eddig is volt két alispán kö-
zül az egyik első. A két főbíró álljon az alispán után, ha tetszik legyen
két fűszolgabírói nével, a szolgabírák is maradnak a mint voltak, csak-
hogy mellőlük most esküdtök és csendőrbiztosok s hajdúk, vagy pandu-
rok nagyobb száma állítsanak. Ez a mi nézetünk. Szerk.

helyzete megkínálja, szem előtt tartva az általánosságban elismert kor kérdéseinek megfelelőleg; de Kolozsmegye nézve, melyet ismerik, melyben 841-től 48-ig bezárólag szolgáltam, melynek fekvése, helyzete, népességének közel 60,000 ezerre menő száma — felső kerülletének kereskedelmi viszonyaitól nagy figyelmet érdemelnek; nemcsak észszerűnek, de mulhatatlanul szükségesnek látnók a magyarhoni megyék analógiáját követni.

En nem tudom, mert ekkor Dembinszky volt a főispánom — de mondják, hogy e megye 849-ben aként volt szervezve — ugyhiszem, most sem fog más utat követni, mint a melyről akkor lebeszéltem, azon hozzáadással, hogy a rectificator commissariusok helyett, kik különben sem voltak egyebek, mint a leopoldi hitléllel ellentéte felelősséget adó még törvénytelenebb hágatói — most már persecutor commissariusokat fog felállítani. Ugy légyen.

Gr. György.

Dézs, márczius 28-dikán, 1861. — Kővárvidéken is megtörtént az alkotmányos tisztujtás, folyó hó 23-án nyitá meg a közgyűlést Nagy-Somkúton a szabad ég alatt, ezen vidék jeles főkapitánya, e vidéken született népembere és fia nagy-somkúti Papp Zsigmond egy alkotmányos beszéddel, kifejtve abban román és magyar nyelven a többiek között, „hogy a hazának az ellensége, ki az országgyűlésen több nyelvet hajt hivatalos nyelvnek.” 23-án megválasztott a megyei bizottmány, a hová főleg minden helység képviselői, a vidék értelmisége s több idegen nemességek választottak meg. Másnap vasárnap lévén, értekezés tartott délután a főkapitány szállásán a postaháznál, a megalakítandó tisztikar felett. Ezen értekezletből egy bizottmány kildetett ki gr. Teleki Ede elnökle alatt: Moga Demeter, Bíró Sándor, Kotucz helybeli esperes és gr. Teleki György tagokkal a tisztikar fizetése megállapítása és ha csakugyan voksra kerülne a dolog, a tisztujtásnál a voksok beszédese végett.

A fizetések megállapítottak, — a tisztikar és főkapitány összes fizetése évenként 30,000 ftra ezüst pénzben van vetve. Megjegyzés, hogy a 12 év alatt a vidéki minden hivatalnokok évi fizetése 40,000 fto e. pénzben felülhaladott.

A voksok beszédese szükségfeletti lett, mert noha minden állomásra hármat jelelt ki a főkapitány, mégis közfelkiáltással minden ellenmondás nélkül lettek: első alkapitány Papp József, második alkapitány Pölös István, az első 1848-ban volt főügyvéd, a második szolgabíró a vidéken; főügyész lett Sebe Sándor, altágyász Tamás János, főpénztárnok Tiboldi Dániel, alpenztárnok Rád és Papp István.

Állandó fizetése törvényszéki bírák lettek: Takács Zsigmond, Pechy László, Horváth Ferencz, Butyáni László az öregebb és Lékás, Papp György; a két utolsó román. Megválasztottak továbbá főjegyzőnek: Papp Zsigmond, Medán Andre, Hosszu László és Drágos Pál, a két utolsó aljegyzői minőségben; a jegyzőkönyvek magyar és román nyelven vitettek s viendők ezután is.

Végre megválasztották a szolgabírák, esküttek, várnagy, csendbiztos és a számvérő, ez utolsó állomásra Boér János lón megválasztva, ki Leményi János püspök unokája.

Tiszteletbeli törvényszéki bíráknak kinevezte a főkapitány gróf Teleki Edét és Moga Demetert s másokat; ugy tiszteletbeli főjegyzőnek: Baricz Györgyöt „a Gazetta” szerkesztőjét, ezek után kinevezetett és felelősséget a központi bizottmány gróf Teleki Ede elnökle alatt, a végre, hogy a két kerülletben a követválasztásokat írja össze, ez csak formáságból történt, mert az egész közgyűlés szűnni nem akaró lelkesedéssel Papp Józsefet és iji. Butyán Lászlót kiáltotta ki követeknek, azonban a főkapitány mégis összeírást és aztán követválasztást tartand.

Kimondottt ezen közgyűlésen, hogy a megye szorosan ragaszkodik a 848-ki törvényekhez. 23-án és 24-én fényes ebéd volt a főkapitány urnál, több pohár ültetett az alkotmányos élet állandósításáért.

Meghatározta a megye azt is, hogy Nagy-Somkúton megyeházát épít, még ez évben fogván hozzá a megye költségén. A 25-ki ebéd felett Timbus István 6 kemenceze meszt, Moga Demeter 60 fto ezüstben és Papp József a tisztikar nevében egy havi fizetést a tisztségnek ajánlották fel a megyeház felépítésére.

25-dikén délután 5 órakor szekerembe ülve, szomorú gondolatokba merülve tértem vissza, mert átgondolva szegény Erdély állását, nem mertem reményleni is, hogy ily egyetértést, ily türelmet a román és magyar között láthassak a megyékben. Valóban a kővárvidéki bizottmány és tisztválasztás mintául szolgálhatna bármelyik megyében Erdély és Magyarországon.

A dézsi román.

Háromszék. — A sepsi-szent-györgyi ev. ref. tanodának első felévi közvizsgái folyó évi febr. 7-én, 8-án és 9-én folytak le a tanodai előjáróság s nagy számu hallgatóság jelenlétében. A jelen voltak illetett örömmel szemlélek, hogy a háromszéki tanoda eszméje, mely minden a kor szükségét ismerő s annak komolyan intő szavára hallgató háromszéki honfinak keblét — évek óta — dobogtatá, valóságga kezdett válni; örömmel szemlélek, hogy az oly nagy kifejlesztési képességgel bíró székelény fia mily szép, s némely tantárgyakban valóban meglepő sikert mutatának fel.

Nem célozom azonban e közvizsgák részletes ismertetésébe, s azokon szerzett tapasztalatimnak e téren kifejtésébe bocsátkozni. E helyett legyen szabad nekem a nagy közönység figyelmét e szép reményű s nagy fontosságu tanoda iránt felhívni.

Megalapulásának csak második évét éli e tanoda, s már is hat osztályban — daczára annak, hogy még olyan épülettel, melyben a növendékek együtt lakhatnának, nem bír — 328 tanulóra áraszsa a szellemi világosság jótékony sugarait. Mily kétségbevonhatlan bizonyossága ez e tanoda élet-revalóságának és fontosságának, s mennyire kell, hogy pártolásra serkentse mind azokat, kik nemzetünk mivelődését, s ennek alapján jólétét, dicsőségét, életét szívóknak hordozzák. Volt idő, midőn a magyar nemzetiség ősi alkotmányunk sánczai által védve volt az idegen elemek árjai ellen. Volt idő, midőn hazai institutióink árnyékában a mivelőpek szellemi tudái közben is, mi tétlenül egysezt nyug-

lommal szenderegthetünk (vajha ne szenderegünk volna) a nélkül, hogy nemzeti létünkét enyészett fenyegette volna. De az idők változtak. A jogegyenlőség magasztos elve kimondatván nem csak az egyénekre, hanem a lehető szélső háttárg a szent István koronájához tartozó minden nemzetiségre nézve is, nagyon természetesen — a lévén különben is a mai kor irányeszméje — a hazánkban lakó különböző nemzetiségek között, versenynek kell bekövetkezni. És e versenyben a maradandó diadal — a történelem kétségbevetetetlen bizonyítása szerént azé lesz, mely a többiek felett miveltségi tulsulyal bírand.

E szükség-érzet vezetett Háromszék lelkes fiait, a 11 évi — ránk nézve fájdalom, még mindig létező — sanyarúságos időszakban veszélyeztetett nemzetiségünk védbástyája gyanánt, a sepsi-szent-györgyi ev. ref. tanodának alapját ezer akadályokkal küzdve, letenni.

Nincs is e hazában egyetlen vidék, melyen több és fontosabb okok igényelnének egy jól rendezett tanintézetet, mint éppen Háromszék; ide érte Erdővidéket is, mely Bethlen Gábor dicső emlékü fejedelmünk diplomája által egyházzilag Háromszékhez csatoltatván, egytt alkotják a Rikán belőli négy egyházmegyéből álló ev. ref. egyházközséget. Ugyanis a Rikán belől 60 ezer református lakik tömöttén egymás mellett Sepsi-Szent-György körül csoportosulva, kik eddig gyermekeiket távoli tanodákba valának kénytelenek vinni, a mi a háromszéki szülőknek gyermekeik tanitását, főleg a közelebbi nehéz napokban, mind vidékünk, mind egész nemzetünk kárára nagymértékben megnehezítette, leg-többekre nézve éppen lehetlenné is tette. Ugy hiszem a mai korban, midőn a miveltséget a paloták és kunyhók lakosainak egyaránt közkincsévé kell tennünk, 60 ezer lélek mulhatlanul igényli, hogy a kor szükségének megfelelő tanodája legyen. De ezenkívül nem szabad felednünk, mikép a Rikán belől a rom. katolikusok és unitáriusok szintén néhány ezren vannak, kik mind a mellett, hogy a sepsi-szent-györgyi tanoda eszméje az ev. ref. felekezett lobogója alatt indított meg, fejlesztett s jelenleg is ennek felügyelete és igazgatása alatt áll, az érdekegység s az ügy szentségének érzetétől áthatva — a mi, a hazánkban századok óta uralkodó türelemnek és testvérségnek egy újabb ragyogó példája — mivelünk együtt lelkesültek, áldoztak, tettek és tesznek e szent ügy érdekében. És így bátran mondhatjuk, mikép a sepsi-szent-györgyi ev. ref. tanoda egész Háromszék és Erdővidék tanodája, akkora népességtől környeztetve, minővel Erdélyben egyetlen tanoda sem díszkedhetik. Meg is vannak e tanodának adatai nyitva mindenki előtt, minden vallásfelekezeti különbség nélkül, a minthogy örömmel is tapasztaljuk, hogy reformátusokon kívül unitárius, rom. katolikus, görög-egyesült és nem-egyesült növendékek is jeles számmal tanulnak ezen csak most alapított, de nagy jövőjű tanodában. Végre meg kell említenem azt is, hogy tőzsomszédunkban a Barca-vidéken néhány ezren vannak a magyarajku lutheránusok, kik még nyelvüket nem feledeék el ugyan, s bírnak a magyar faj több eredeti vonásaival is, minők a kiváló józanész, értelmesség, tiszta felfogás: de egy közelükben eső nemzeti irányú és szellemű felsőbb tanoda hiánya miatt — felekezeti tanodáik németnyelvűek lévén — sem a miveltségen előre nem haladhataik, sem a mi legsajnosabb, elég nemzeti öntudattal nem bírnak. „Ezen fajokunkra is a nemzeti miveltség áldását kiárasztani, s eképen őket a nemzettest élő tagjaivá tenni, szintén a sepsi-szent-györgyi tanoda feladata.” Ennek kell azon szellemi kapcsolnak lenni, mely a barcaiz magyarajku lutheranus testvéreket, a több miveltség és nemzeti érzülettel bíró székelységgel egybeköszse s folytonos érintkezésben tartsa. Tanodánk e feladatát nem csak mi, de barcaiz testvéreink is ismerik, kik ennek megalapítására feletti örömlüket, egy a Rikán belől ev. ref. egyházközségi gyűléshez intézett levelükben, éppen nemzeti tiszéi szempontból, a legmelegebb szavakban nyilváníták, s anyagi segélyezést is ígérnek.

Ily fontos okok szólnak a sepsi-szent-györgyi ev. ref. tanoda mellett, ily fontos érdekek biztosítják annak nagy és szép jövőjét. Ily okok lelkesítik Háromszék derék fiait, egyházaik és községeit, áldozataikat ez intézet megalapítására tett ajánlataik és kegyes adományaik által, letenni a nemzet oltárára. Azonban nemes munkánkat, ezen tanodát illetőleg csak megkezdtük, de be nem végeztük. Még csak annyival bírnak, a mennyi a nehéz kezdetre s egy pár évi emelkedésre elég; de hogy a kitűzött nagy és szent czél el legyen érve, még sokat, nagyon sokat kell áldoznunk. És mi — a jó Isten segédleme mellett — áldozni fogunk. Háromszék, mely ama nehéz időben, midőn minden lelkes igyekezet eleibe ezer akadály gördített, midőn a nemzet fiainak a haza asztaláról csak a lehalló morzsalek jutának osztályrésztül, közel 80 ezer forintot tudott áldozni e szent célra; most, a midőn — reményünk szerént immár nem sokára — széttörnek a szabad tehetés békói, s szebb napok várnak e nemzet fiaira: bizony remélhetni, hogy újabb s még nagyobb áldozatokkal fogja elősegíteni e nemes és szent célt. Reményünket már is igazolja azon örvendés tény, mikép a volt székelv huszár családok, az egykori székelv huszár ezred által „fourage-cassa” czim alatt kezelt, jelenleg pedig a cs. k. kormány kezén levő — több ezreze menő — pénzalapozói jogukat — aláírás útján — a legnagyobb készséggel ruházzák át ezen tanodára. Háromszék a jobb napokban sem fogja feledni, hogy a sepsi-szent-györgyi tanoda az ő, nehéz időben szenvedések közt szült édes gyermeke, — nem fogja feledni, hogy ezen tanoda eszméje volt, mely ama csüggeteg napokban a lelkesedés és önbizalom lángját gyújtá fel a honfi keblekben, — hogy ezen eszme volt az, mely a politikai küzdterről leszorított világiakat is nagy számmal seregeltette össze az egyházi gyűlések termelbeni tanácskozásra, egy szent ügyért nemes küzdelemre, s eképen a rég nélkülözött, de a magyar természettel összeforrott alkotmányos élet némi élvezetére. Háromszék mind ezt nem fogja feledni, s midőn a 11 év óta fájdalmasan nélkülözött alkotmányos lét elfoglalandja, mindent megteendő, hogy fölvirágozhassék s magyszerű feladásaának megfelelően a sepsi-szent-györgyi tanoda, mint a nehéz időkbelől Háromszékre s annak csüggedni nem tudó lelkes fiaira dicsőséget sugárzó előemlék.

De bizony remélhetni azt is, hogy ezen tanodát a hon minden lelkes fia figyelmök tárgyává teendik, s ha szükség leend, nem vonandják meg pártolását tőle. Nemzetünk lelkes férfiai mindig készen állottak és állanak, gyamolító karjaikkal minden olyan ügyet illetőleg, melynek czélja nemzeti létünk szilárdítása. Erről egyaránt szól a múlt és jelen. A sepsi-szentgyörgyi tanoda közérdeksége és országos fontossága annyira világos, mikép arra csak reá kell mutatni, hogy mindenki azonnal lássa. A vitéz és szabad intézményekkel bíró székelv nép mindig nagy fontossággal bírt hazánk és nemzetünk nézve, de kétszeresen fontos most. Csak itt lakik Erdélyben tömegesen és vegyületlenül a magyar. „A székelység tehát az erdélyi magyarság törekvéseinek támpontja lehetne — e szerént nagyobb szerencsétlenséget még csak gondolni is nemzetünk nézve, mintha a székelység miveltségen messze elmaradna, a hon zászlóját lobogató lelkes magyar értelmiségétől?” Maros-Udvarhely. Csik székelv századok óta bírnak tanodákkal, egyedül Háromszék volt ennek híjjával, s mégis, hogy lépést tarthatott többi testvéreivel a miveltségen, sőt egy némelyiket meg is haladta, a népnevelés meglehetősen karban létén kívül, leginkább annak lehet köszönő, mikép a határőrségi rendszer által méltatlanul és törvénytelenül sujtott atya, hogy fiait a fegyver-szolgálatól megmentse, elküldje bármi áldozattal is, részint a n. enyedi collegiumba, hol a gazdag kollégium asztagait e szavakkal mutatá be nekik: ezek fiaim eltartanak titeket; részint a közelebbi, s akkor szintén olcsóbb tanulhatást nyújtó sz. udvarhelyi tanodába. De az óta sok minden megváltozott. Az újabb időben csak az előbbkelők és tehetősékek tanitatták gyermekeiket, s fájdalom azoknak is nagy része a közeli Brassó német ajku tanodáiban. Mi kik itt a háromszéki nép keblében lakunk, s e nép szellemi mivelődését meg szívniukon hordozzuk, mi tudjuk, hogy olyan helységekből, honnan 1848 előtt 40—50 tanuló volt N. Enyeden és Sz. Udvarhelyen, a közelebbi években alig tudók 6—8 kiküldését eszközölni. „Minő visszacsé volna tehát a háromszéki nép miveltségeinek keblü tanoda nélkül — minő romlása a honnak és nemzetnek?” Ezen okok indíthaták mélt. egyházfőtanácsunkat, s főt. püspökünket, hogy ezen tanodát már eszméjében gyamolításunkba fogadják, s irányadó befolyásuk által annak megvalósulását elősegítsék. Ezek indíthaták gr. Mikó Imre ő nméltóságát, hogy egy nagy érdekű levél mellett, melyben egyebek közt, ezen tanodát illetőleg, így szól: „azon tény, hogy háromszéki hitrokonaink, az ottani köz szükségérzetnek kifejezést adtak, s a minden szépre és jóra fogékony és jobb sorsra érdemes székelv nemzet keblében, a szellemi erők kifejlődésének és sokszorozódásának egy merőben új eszközét léptették életbe, s ezáltal nem csak a székelv, de az összes magyar nemzet mérlegelje egy kis súlyt vetettek, mely idővel nagygya, sőt előfordulhat esetekben tán döntő is lehet, oly vigasztaló, ily örvendetes, hogy azon a haza sorsát szíven hordozó embernek nem örvendeni, azt nem helyeselni, és tehetsége szerént nem gyamolítani nem lehet” — ezek indíták, mondok — mint e sorokból is látszik — a fennirt nagy hazafit, hogy tanodánknak 2000 pfíto adományozzon, s egyzersmind fogadnokságát is elvállalván, azt nagy nevének aegise alá vegye. Ezek indíthaták idős gr. Teleki Domokos ő méltóságát, hogy több ezer példányra menő könyvtárának nagyobb részét tanodánknak ajándékozza, s ezáltal Háromszékben, egy mindeddig nélkülözött nagybbszerűt közönyvtárnak alapját megvesse. E két nagy hazafit telleges pártolását ugy tekintjük, mint biztos kezességét a hon minden jobbjai szükség esetébeni pártolásának gyamolításának.

Végül ezen tanoda előjáróságának megbízásából felkérem a t. szerkesztő urat, hogy, ha a napi események némi tért engednének, lenne szives becses lapját megnyitni, ezen tanoda alapítványozói névsorának közzétételére.”

Erődsi Mihály,
ev. ref. lelkész.

Hátszeg vidékéről. — Nehéz időkét értünk, nehezebbet a muszka-világnál. Mikor kapunk már főispánt, hogy a mostani hivatalnokok utó dühétől megmenekedjünk? Ugyanis: a hátszegi járáshivatal élén uralg két egyén, kik, hogy a magyarra, kit sohasem alhattak, boszujokat jobban kiönt, hessék a restans áldott, 70 katonát kértek Szebenből, meg is nyerték s ki is indultak vele egy száz hivatalnok vezetés alatt elsőbb N.-Vádra, Horváth János beteges emberre, golyóval töltött fegyverekkel, hogy ha resistenciát találnának a beteg urnál, tizet rendeljenek a hetven katonának. Megtudván az uton, hogy a betegnél ellenszegülésre nem találunk, vitték hát oda csak 20 katonát duffa töltéssel, a többi a szomszédokban részen tartották, hogy ha a beteg áldozott ur kiring paplana alól, megbabolázhassák. De semmi ellenszegülésre nem találtak, még megelőzőleg a lelkes háziasszony a katonákat tiszteltől igen megvendégelte magyar szokás szerint.

A katonák commendánsa egy derék olaszfi, látván a magyarban ezen előzékenységet és szives vendégiszteretet, szégyelte és nagyon hibáztatta ezen beamteri eljárást, mely csak személyes, vagy nemzet iránti gyűlölet. Ilyen constitutiót adnak Hátszegvidékének K... és H... urak, mégpedig márczius 19-dik napján, 1861-ben. Egy átutazó.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A csehországi lapasztásokra nézve a „Csas” „Narodny Listy” stb. cseh lapok telve vannak a legelénkebb örömmilylatkozatokkal, mert azt hiszik, oly férfiak lőnek megválasztva, kik a centralisták által már széthonzott Csehországnak, a megöltnék hitt cseh nemzetnek belautonomiáját, nemzeti életét újra kivivandják s e sokat szenvedett országra szebb jövőt deritendnek.

*) Ha lapunk tere engedendi, örömet, de ugy hisszük ez csak később történhetik, mert most a megyék szervezése s az országgyűlés egészen elfoglalandja ugy a lapot, mint a közügyemet. Szerk.

Helyreigazítás. A „Kolozvári Közlöny“ mált szombati számában a „Vasárnapi Újság“ból átvéve, közölték az erdélyi bivatások száma, mely szerint lenne 1887, közülük idegen 757; a felszámítás helytelen, mert az ideit tisztítva a kimutatás ez:

	magyar, szász, román, idegen, összesen.			
1. A közigazgatásnál	116,	123,	149,	466, 854.
2. Törvényszékeknél	99,	66,	48,	233, 446.
3. A financia minden ágainál	238,	132,	76,	649, 1095.
4. A rendőrség, posta, telegraf, és mérnök-ségnél	73,	28,	19,	374, 294.
Összesen	526,	349,	292,	1622, 2789.

Ezekbe nincsenek bele számítva az ügyvédek, a városi magistratusok, falusi jegyzők, kiknek fele idegen, a hivatalos szolgák, a financzok és csendőrök. Hegyaljai.

— A „Pest. Lf.“-nak Bécsből írják: „A horvát kérdés úgy látszik első keserű kiabrándulást készít a Schmerling-miniszterium számára. Hírszerint a katonai határvidékek a zágrábi országgyűlési képviseltetése, mit az ottani megyék határozottan kívánnak, Sokeszevic báró azonban kevésbé határozottan pártol, ez utóbbit már lemondásra is bírta; — azonban ez utóbbi hír alapossága iránt nem akarnék keszkedni. — Anyi bizonyos, hogy a bán márt. 26-kán audientian volt ő felségénél s más nappal Zágrábba utazik. — A katonai határvidékek kivül még az is nagy zavarba hozza centralistáinkat, hogy a horvátok nem akarnak a birodalmi tanácsban részt venni; azon felül bizonyossággal állíthatom, mikép Strossmayer püspök kijelenté, hogy Deák emlékiratával tökéletesen egyetért; e szerint bizton remélhetni, hogy a 3. századon át főnállott kötelek nemhogy szétszakítatnék, hanem inkább újra meg fog szilárdítani. Végre Cseh- s Morvaországban is a választások szinte egészen szláv szellemben törttek ki; úgy hogy a centralisták már sejtik ama kisebbséget, melyben a birodalmi tanácsban fognak lenni. Már komolyan kérdik: vajjon túlélende-e a Schmerling-miniszterium a birodalmi tanácsot? Ez a sorsa az elméletnek a földön?“

— Abauj megye kassai járásában gr. Károlyi Ede képviselővé választatván, elmondá programját, mely a választók által kinyomtatva szétküldetett. E program európai szempontból fejtegetett bevezetés után, melyben Magyarország jövőjének bizonyossága van kiemelve, a következő pontokban van formulázva.

1-ször a törvényes kiindulási pont más nem lehet, mint az ország integritását és függetlenségét biztosító 1848-diki szentesített törvények, míg ezek kellőleg elismerve, koronázási hittel és eskü által biztosítva nem lemondunk: addig a koronázáshoz a pragmática sanctio szerint alkotmánysszerűleg nem járulhatunk.

2-ször. Kivánom, hogy a hazánkban lakó, a magyar szent koronához törvényesen tartozó minden nemzetiségek ügye alkotmánysszerűleg elintéztessék, úgy, hogy ezen jogok és szabadságok, melyeket a nemzet a maga részére kivánd és biztosítand, az egyenjogúság elvénél fogva a többi nemzetiségekre is kiterjesztessenek, hogy így az alkotmány boldogító egységében velünk szoroson örök időkre összeolvadjanak. Horvát, Tót- és Dalmátországot társ és testvér országoknak jogosan tekintve, azok nemzetiségi és belkormányzati tökéletes és törvényes biztosítását és velünk való összeforrását a federatio eszme szorosabb értelmezése alapján és a létező nemzetközi szerződések nyomán, létrehozni kívánom. Az agglomerált (tömegesített) nemzeteknél, hol egy közös ellenség alattomosan működik, ott az egy vagy más nemzetiség túlerőszakolása nem vivandja ki szabadságát, de annak ellentétét, holott a közös erővel kivándott szabadság védő szárnya alatt minden nemzetiség önfejlődését biztosan elérendi. A fejlődés tökéletesből versenyben felmerülő anyagi előnyök (mírel a miénk biztosítva van), a sors és esemény műve levén, ingerültséget sem idézend elő, mert ezekben nem emberi mit, de az isten döntő hatalma szemlélhető.

3-szor. Hogy valláskülönbség miatt, senkit az alkotmányos jogok élvezetéből kizárni ne lehessen, hanem minden ember, ki a hazában él, magát szabad honpolgárnak törvényesen vallhassa.

4-szer. Hogy a rom. kath. egyházban az egyház és iskolát illető világi adminisztratív ügyekre nézve, a protestáns felekezeteknél alkalmazott egyházi és világi befolyás és felügyelet megállapításak, s ezen intézmény törvény által szabályoztassék, mi e hitfelekezetek mind anyagi, mind szellemi egyenjogú és alkotmányos befolyásának legbiztosabb garanciája leendő. Mert egy szabadlevő országban, hol vallásellenesség létezik, a felelős kormánynak csak egyenlő intézkedési joga lehet minden vallás irányában, ugyis az a népvétele és alapítványi ügyekben is minden hitfelekezetnek magából a vallás és nevelés érdekében is egy és ugyanazon befolyással és intézkedési tehetőséggel bírnia kell, megjegyzendő mindazonáltal, hogy a nemzetnek kizárólag csupán a világiakban kívánnám befolyását biztosítani, az egyház vallásjogainak sérthetetlen s épségbeni fenntartása mellett. Ezáltal a túlságosan atyáskodó kormány-hatalom terjeszkedése korlátoztatnék, mi úgy is többnyire a szabadság rovására történik, mennél kevésbé terjeszkedik a kormány a társadalmi viszonyokba, annál több tere marad a társadalmi szabadságnak.

5-ször. A megyei autonómia, mint hagyományos alkotmányunk védpaizsát tekintve, azt korunk szabadsága elveivel kifejtett parlamentarizmus viszonyokhoz úgy kívánom idomítani, hogy a parlamentarizmus eszme, mely az ország függetlenségére és erőfejlesztésére szükséges intézmény, a megyei autonómiával, mint a parlamentarizmus kormánytűbatalmának egyedül kellő egysége, egymással összefüggőnek s megengedőnek eszközöltessek. A népképviselői elvet illetve azt ezenül is nemcsak fenntartani, de annyiban kiterjeszteni is kívánom, hogy mind a megyei bizottmány, mind a képviselők ugyanazon organumok által választassanak. A népképviselői tagításában azon vezérműt kívánom alapul vétetni,

mikép a nemzet minden osztálya általános szavazattal birjon, és pedig az intelligencia és birtok a jog sérthetlenségén kívül az országgyűlés által megváltoztatandó census szerint egyenes közvetlen szavazattal, a többi bármely osztályhoz tartozó honpolgárok pedig az országgyűlés által meghatározandó arány szerint választandó képviselőik által közvetett szavazati joggal birjanak, ugyanis az értelmiség a haza szabadságának védpaizsa levén, ezt a zsarnokság által mindig felhasználható és könnyen izgatható éretlen osztályok általi eláradása veszélyének különösen azon nemzetiségek között, hol mondhatni csak az intelligencia bir nemzet és nemzetiségi fogalommal, kitenni honárulási bűn volna. Az utatást, mint a képviselői eszmével össze nem egyezhetőt, mint minden kötelező erő nélküli intézvényt, csupán irányadót vétetni óhajtom; a visszahívási jogot ellenben, mely egyetlen hathatós autonómicus garancia az azt szabályozandó törvények alapján a megyéknek visszaadni kívánom.

6-szor. Hogy minden néposztály különösen nélkül kereskedés és iparszabadságot egyenjogulag élvezhessen és senki annak gyakorlatában törvény által ne gátolassék. Itt megemlítendőnek vélem egy hazai hitelintézet (nemzeti bank) felállításának szükségét, mely hitelintézet az ország törvényi által biztosítva és a kormány minden lehető felhasználatai ellen óva legyen és csak kizárólagosan az ország kereskedelmi, ipar, földmívelés és országos vállalatok elősegítése céljából lenne felállítandó, ezáltal jövőre az érzékeny forgalomban megmaradása biztosítva, bankjegyei pedig érték stílyedés ellen törvényileg és anyagiilag megvédve lennének; ezen intézmény által hazánk a pénzbeli tehetlenség és jelen elszegényedéstől örökre mentve leendő. Végre

7-szer hogy a haza szent ügyéért még most is külföldön irgalomkenyeren sínlódó honfitársainknak szabad visszatérés és a törvénytelenül elkobzott országos és magán javak általános visszaadása eszközöltessek.

Ez a jeles ifjú gróf programja, melyet alapvonalasban minden magyar oszt.

POLITIKAI HIREK.

— A K. Z. levelezője írja: „A garibaldista sereg soha sem haladta fölül a 25,000 embert; de midőn az utólagosan megszabott zsold felvételéről volt szó, 49,000-an jelenkeztek; mert valamennyi sziciliiai szökevény, valamennyi kalabriai önkényes nyerekedni akart az államkincstár rovására, mely régi nápolyi felfogás szerint kifogyhatatlan. Az állam e tekintetben nagylelkűleg járt el, s e nagylelkűség 40 milliójába került. A hadsereg fogantatott újraszervezésénél, e vad elemek nehéz gondokat okoznak a kormánynak, miután kitűnő katonai egyéniségek mellett sok sejtet anyagot is szolgáltatnak; különösen áll az volt garibaldista főtisztekről. Azon rejtélyes toborzások, melyek Nápolyban, Toskánában s Lombardiában folytak, s a melyek ellen Garibaldi ismételtlen nyilatkozni jónak látta, — némelyek szerint muratista, mások szerint mazzinista cizelokra történnek. A toborzók ismeretlen, homályosjellemű egyéniségek; névszerűen Gál Sándor állítólag volt magyar ezerezesről hírlik, hogy keze szintén benn van a játékban.“

— A lombárdiai és piemonti hírek legkevésbé békés hangnauk. Kossuth több nap óta Turinban van, s a magyar emigratio találkozáshelye Milánóban van. Pavia és Piacenza erődtényi munkálatai éjjel nappal több százan dolgoznak. Több község átadta harangját a kormánynak, hogy azokból ágyukat öntessen; egy szóval minden oda mutat, hogy a tánc nem sokára ismét újra kezdődik — mondja a bécsi „Presse“ tudósítója.

— Klapka tábornok a párisi lapokhoz következő levelet intézett: Páris, mart. 24-kén 1861. Tisztelt szerkesztő ur! A francia sajtó ismételt, tartós megtámadásai, honfitársaimnak izraelita testvéreik iránt viseltett türelmetlensége ellen, fölvilágosítást igényelnek. Az egyedüli fegyver, melyet Magyarország a bécsi kormány ellen használhat, az 1848-ki alkotmány. Ez alkotmány, mely ujjaalakul'sunk kiindulási pontjaul és elengedhetlen alapjaul szolgál, szerencsétlenségére néhány régi törvény maradványát is magában foglalja, melyek eltörlését az april. 2-kán összeülő országgyűlés bizonyára első dolgának és kötelességének tekintti. Az országgyűlés által tárgyalandó nagy kérdések közül egyik legnevezetesebb a zsidók teljes emancipatioja. Ezt már rég kimondották volna, ha 1848—49 diki mozgalmunkat idegen szuronyok el nem tikasztják.

Úgy látszik, nem fogják föl helyzetünket. Folyvást szemükre hányják a választó-bizottmányoknak, hogy a zsidóknak nem adják meg a választási jogot, — nem gondolván meg, hogy ez törvénytelen tett lenne, mely a cs. kormánynak rögtön lábat adna, hogy a törvényeket maga részéről is megsehorbitsa. Magyarország politikai fejei ezutal hát jobbnak látták e kérdést az országgyűlés összehívásig elhalasztani, mert ez az egyedüli törvényhozó hatalom, mely képes minden polgár teljes egyenlőségét visszavonhatlaul megállapítani. Azt hitték, és méltán, hogy számíthatnák izraelita testvéreik honszeretetére, jól tudván, hogy ezek a közjó érdekében örömet teszik ez áldozatot és elnapolják jogos követeléseiket, hogy az ujászületés nagy művét meg ne akadályozzák.

Másfelől a magyarok rovására emlegetik, hogy egy bécsi izraelit a bécsi parlamentbe megválasztottak, — s nem gondolják meg, hogy az osztrák parlament létele Magyarországunk köszönhető. Itt nem volt akadály, és a választást veszély nélkül lehetett tenni; ámde Magyarországon alkotmány volt, fenálló törvényekkel, melyek mindaddig, míg az országnak ellenségei ellen hathatósabb oltalma nincs, egyedül menedéket szolgáltatnak. Egyébiránt teljes tetszéssel fogadjuk azon rendszabályokat, melyeket a lengyelek zsidó testvéreikkel szemben alkalmaztak. Szégyentünkben elpirulnánk ha — az országgyűlés egybeülése után — csak egy magyar hazafi is találkoznék, ki e jogos cselekedet elnapolását kívánná. Engedje ön stb. Klapka.

— Az angol alsóház márcz. 22-dikei ülésében Dun-

combe megint a magyar bankjegyet hozza föl. panaszkodik a kormánytól kapott hiányos felvilágosításokra, s szeretné tudni, hogyan jutott a bankjegy-példány Mayne rendőrbiztoshoz? ki fordította le neki a magyar szöveget? s ugyanezen bankjegyet mutatta-e elő Apponyi gróf a törvényeséknél? Azt is megemlíti, hogy „Banshee“ angol hadihajó kiküldetett a Galaczon lefoglalt fegyvereknek Genuába visszaszállítására, a mi, ugymond, Russell l. részéről mégis nagyon is buzgó beavatkozás az ő drágalátos osztrák kényuralma részére. Lewis belügyi titkár azt feleli, hogy Mayne egy rendőrtől kapta azon bankjegyet, addig semmit sem tudott a bankjegy-nyomtatásról; aztan az ő (Lewis) tanácsára a külügyminiszteriumba vitte, ott lefordították, s utóbb ismét a Lewis fölhatalmazása folytán adták át az osztrák követ-ségnek, mely azt a törvényesek előtt felmutatta. Russell l. a galaczi fegyverszállításra nézve körülbelül ezeket mondja: „A kormány egy évvel ezelőtt megtudta, hogy Ausztria és Törökország határain egy párt azon tervet forralja, hogy mind az osztrák mind a török kormányt megbuktatják s Magyarországból, a dunai fejedelemségekből, Bosnyákországból s még néhány tartományból egy nagy államot alakítsanak. Híret vettük aztán, hogy fegyvert is szállítanak oda. A szultán kormány a aggódni kezdett s végül a hatalmasságok követeihez fordult. Angolszág úgy vélekedett, legjobb lesz a fegyvereket Stambulba visszaküldeni s ott lezárolni. A francia követ, s végre Kuza hg is, azt javasolták, küldjék a fegyvereket vissza Genuába. Akkor a Duna be volt fagyva, később meg a szárd hajók egyéb rakodmánnal már elmentek. Ezért a stambuli brit követ jónak látta azon visszaszállításra a „Bansheet“ kirendelni.“

Ugyanazon ülésben Varsó és Syria iránt is törtenvén interpellatio, Russell l. Varsóra nézve azt mondja, hogy ez ügyben csak a legnagyobb tartózkodással szóljhat, egyébiránt reméli, hogy a czár inkább szeliden, mint szigoron fog eljárni; Syriára nézve meg azt mondja, hogy ezen kérdés sok komoly nehézséggel van összekötve, s most a meghatalmazottak itt még folyvást azon iparkodnak, hogy ott jó kormányt alapítsanak.

— Varsó, márcz. 27-kén Reformok tétének közzé ezek következők: A hűbéri kerületek megszüntetettek; a vallás- és oktatás-ügyre nézve különös bizottmány, valamint magas tanintézetek és jogakademiák állítatnak. Az ország tekintélyeiből és magas papsgákból birodalmi tanács állítatik, nem különben kerületi és kormánysszéki tanácsok; a hatóságoknak a kérelmezési jog megadatik.

— A varsói „Kurjer“ martius 21-iki száma ujából nyugalmat tanácsol, követésül a magyarok „példás magatartását“ ajánlván. Pest népessége minden kihívás dacára férfias nyugodtsággal viselte magát martius 15-kén, a lengyeleknek csak a magyarokat kell példányképp venniük. Az orosz kormány elhatározta, hogy Lengyelországba ismét 30,000 embert küld.

— A török csapatok sokkal gyengébbek, mintsem a montenegróiak megtámadásait, kik mindenfelől támogatottak, sikerrel kiállhatnák, s nagyon valószínű, hogy a törökök kénytelenek lesznek állásaikat elhagyni s visszavonulni, ha csak hamarjában erősítést nem nyernek.

Seutariából (Albania) írják, hogy a montenegróiaknak 20,000 emberük van fegyverben. A törökök btkok nem akarják megtámadni a montenegróiakat, tartván attól, hogy ez által megsértik az idegen konzulokat és nevezetesen a francziát, kinek befolyása ama vidéken túlyomó. — Hir szerint Izmail basa, ki darabjideg Mostarban volt, rendeletet kapott, átvenni a sereg főparancsnokságát és Cetinjebe indulni, nem törődve a konzulok ellenvetéseivel.

— Zágráb, mart. 26. A mai zágrábi újság a harc-térről következő tudósításokat hoz: Muschir Izmael basa Trebigne-nél pontosítá össze seregét. Egyes osztályok Gacko és Bilesee-ben vannak. A három hét előtt történt zubzei csata után, hol a törökök nagy veszteséget szenvedtek, mindkét részről esend állott be; mindazáltal a felkeltek s a montenegróiak nagyban készülnek új harcra. Jól fel vannak fegyverkezve; töltvényük is elég. A Trebigne és Gasco-tól délre fekvő helységeik hódolnak a montenegrói herczegnek. A Lago di Skutariban legközelebb összejöttek a Skutariban lakó konzulok s a montenegrói herczeg.

— Ausztriának Bosnyákországban való intervenciójáról szállongó hírek, mint akölmi lap bécsi levelezője írja, még eddig alaptalanok. A minő alakot öltöttek most magukra az események, kérdés, megengedi-e Orosz- és Franciaország az osztrák beavatkozást Bosniában, ha mindjárt maga Törökország kívánná is azt. A Herczegovinában felmerült események mindenesetre rövid időn foglalkoztatni fogják az európai diplomatiát és pedig aligha nem oly túlyomólag, hogy egyelőre hétértbe szorítsák az olasz kérdést.

A szláv érdekek bécsi jól értesült közlönye az Ost. u. West. írja, hogy egész Herczegovina nyílt lázadásban áll. A felkelők Bosniától elválva Montenegroval kívánnak egyetülni. A törököket mindentűnne kiverték és a városokba szorították, sőt a bosniai benszültött török nemesség is felkelte volna a hir szerint, mely ha igaz, ugy a herczegovinai törökök Bosniából mitsem várhatnak. Várnak tehát Ausztriától, mely a rajáikat majd megzabolazza. Jótól várnak, a kinek magának is mástól kellene várni — ha lenne kitől.

(M.O.)

Ujabb. — A „Neue Preussische Zeitung“ bécsi levelezője mindaddig valószínűtlennek tartja Ausztria beavatkozását Herczegovinába, mig Garibaldi e tájon meg nem jelenik. Ezen esetet is mindenesetre föl kell tenni, s a „N. P. Ztg.“ nagy fontosságnak tartja, ha a fölkelők elfoglalnak az antivári révet, s ezáltal a kívülről előnyomuló forradalomnak kiszálló helyet adnának rendelkezése alá. Az osztrák kormánynak oka van ezen eshetőségtől tartani. Ezen aggodalomtól még az angol kormány sem ment, s ennek következtében történik, hogy az igen szigoruan lépett föl a joniai szigetek ellenében, melyek — tudomás szerint — Görögországhoz óhajtanak csatlakozni.

Legujabb.

— Országgyűlés. A magyar országgyűlésen az ülésszámra kitűzött határ idő után két-három nap az elő-értekezésekkel szokott eltérni, s az ünnepélyes megnyitás a 4-dik napon történik. Most a mint a lapok írják ápril 6-án fogja azt megnyitni gr. Apponyi, ki erre ő felségétől van megbízva, s legelőbb is előterjesztendi V. Ferdinánd magyar király és Ferencz Károly főherczeg lemondásának, s a mostani uralkodó örökösödésének okleveleit, s azután az ország-képviselőket a koronázási oklevél elkészítésére szólítja fel.

— Gyászhir. Márcz. 29-én unitus püspök Lemé-nyi János Bécsben szomorú bellegbezetése helyén jobb létre szenderült. — Béke a derék román poraira!

— Az erdélyi kormányzékhez még következő kineve- zések érkeztek: Jegyzőkönyv-hivatal igazgatójává Pataki József, kiadó-hivatal igazg. Fekete Mihály, levéltári igazg. Biró Pál, a tartományi biztosságnál előadóvá Groisz Gusztáv, elnöki fogalmazóvá muzeumi titkár Finály Henrik.

— Eppen most vesszük távirati uton azon hiteles hírt, hogy ő felsége ápril 1-én helyben- hagyta az erdélyi törvénykezés reorganisatioját,

a minek átvételére határidőül szintén ápril 15-ke tűzött ki, ha azonban ez kivihető nem lenne, megbízott a korlátnokság egy alkalmas végha- táridő kitűzésére. Ha a korlátnokság kellő buz- galommal jár el e felsőbb rendelet folytán, a Ki- rályhágon inneni részek mentve lehetnek azon anomaliától, hogy mint a Királyhágon tuli me- gyékben alkotmányos politikai tisztviselők s al- kotmánytalan Gerichtekek egyszerre működjenek.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(108)
617 t. sz. 1861.

Hirdetmény.

A zilahi cs. k. kerületi törvényszék részéről, mult 1860-dik évi December 6-ról 3724 szám alatt kelt hirdetményre vonatkozólag, melyben Kabós József somályi részjóságának és appertinentiáinak, az ellene P Horváth Miklós által 7000 ft. o. é. váltóadósság és járulékaik iránt indított keresetben, elégtétel utján eladása kihirdetett, ezennel közhírré tétetik: hogy az idei April hó 15-dik napjára d. e. 10 órára elrendelt II-dik árverés ezen törvényszék irodájában meg- fog tartatni, és hogy ezen jószág ha az 65211 ft. 85^{93/100} kr. o. é. becsáron el nem adathatnék, becsáron alul is a többet ígérőre fog veretni.

Zilah, Márczius hó 18-án, 1861.

A cs. kir. kerületi törvényszék üléséből.

(100)
Sz. 2500—1861.

Árverési hirdetés.

Az országos cs. kir. pénzügy igazgatóság folyó év és hó 18-án 3904/121 számú rendelete következtében ezennel közhírré tétetik, hogy jelen év Aprilis 10-én reggeli 10 órakor alulirt pénzügy igazgatóságnál az itteni ugynevezett kormányzékai tordatozati egyemeletű épület alatti pince jelen év Aprilis hó 24-től kezdve egy évre nyilvános árverés utján haszonbérbe fog adatni. Kikáltsi ár 106 ft 5 kr o. ért. Berleni vágyók felszólítanak a kiűzött napon a kikál- tási ár 10 száztolijával magukat ellátva megjelenni, avagy szabályszerűleg készítet s 36 kros bélyeggel ellátott írásbéli ajánlatukat beadni.

Az árverési feltételek addig is az itteni kiadó hivatalnál megtekinthetők.

A kolozsvári cs. kir. kerületi pénzügyi igazgatóságtól, Márczius hó 23-án, 1861.

NEM HIVATALOS.

Kész fejjernémű-raktár.

Kereskedő TAUFFER KÁROLY „NAGYPIPA” czimű kereskedésében Kolozsvárrt

kapható különböző minéműségű férfi ingek és labravalók, női ingek, hálóréklik sat.; elvállal varrógépen nagyon pontos és jutányos ároni varratást, férfi és női ingelő, hálóréklik, kötények, párnahaj, lepe- dőket sat., úgy minden fejjernémük egész elkészítését is.

Csaláthatatlan jó szennyfolt kiirtó szer is kapható, melylyel minden zsír- és olajpecsétet, gyapot-, szőr- és gyapju-kelmékből csal- hatatlanul jól ki lehet mosni, a nélkül hogy a kelme színére kártékony hatással lenne.

Hirdetmény.

A csuesi birtokosság összes koreso- ma joga f. évi ápril 16-án haszonbérbe kiadó egy kerek évre — helytt Csú- eson, addig is a feltételek felett értekez- hetni Bogdán Lajos urral ugyanott.

(106)
Uj Tordában Puhl Ignác urnál, Nagy Fe- rencz tanár gyümölcsöséből nem-sített legjele- sebb faju alma, körte, szilva és kajsz, 3—4 éves csemetékben eladó 400—500 darab; meg- rendelésüket elfogad Tordán a tulajdonos, Ko- lozsvárrt ilj. Tauffer Ferencz kereskedése.

A csemeték ára egyre másra 50 ujkr.

Papir kárpitok és festett ablak függönyök

gyári raktára
Sieburger Robert & B^h urnak.

Főrahely Magyarország és melléktartományai részére felső dunasor 10 szám, a lánchíddal szembe.

Legszilárdabb hitelű feltételek alatt meghatározott árban mustra-példá- nyok készen állanak. Falszönyegzési munkák (Spalierarbeiten) jótállás mellett vállaltatnak fel.

Sieburger György, képviselő.

Szobafestészeti hirdetés.

Alábbirt meghívatom folytán történt idejővedelem és illetőleg itt mulatásom idejét meg egynehány óra meghosszabbítván: szolgáltatam mindennemű szoba- és falfestészeti, továb- bá akárminő fénymázás (lakirozandó) munkáknak a legdivatosabb műncheni, bécsi vagy pesti modorban, ugyszintén a legizletesebb színvegyülettel leendő elvállalására a környékbeli t. cz. birtokos uraságoknak és a városi közönségeknek a lehető legjutányosabb árak mellett van szerencsém följajlanani.

Maros-Vásárhelytt, márcz. 21-én, 1861.

Mestitz Mihály, szoba- és falfestész.

(Lakása: M.-Vásárhelytt, a „Veres kereszt” czimű vendéglőben.)

(101)

Figyelemre méltó!

Alóírt úgy hiszem, miképp kereskedésem egy évi folyama alatt a n. érd. közönség teljes meggyőződést szerezhetett arról, hogy a szakmamba vágó s kereskedésben mindenkor nagy választék- ban talált nürnbergi és divatárú-cikkkek egyedül nálam valának minden időben egyenlő jutányos árban kaphatók.

A n. é. közönség pártfogása, melyben résztvetni kegyes volt, meggyőzött a felől, hogy a n. é. közönség hajlamát megnyerni sze- rencsés voltam.

Ez okból, hogy e hajlamát és pártfogást továbbra is kiérde- melhessem, és minden felmerülhető igényeknek leggyorsabban meg- felelhessek, kereskedésemet tetemesen megnagyitám és azt egy DÍSZ-ÁRU teremmel bővítém, melyben a legfinomabb és leg- valódiabb divat- és dísz-áru cikkek fényes kirakatban vannak felállítva, melyeket egyszerű megtekintés végett is van szerencsém ajánlani.

Midőn ezt a n. érd. közönségnek tisztelettel jelentem, egyszers- mind továbbra is szíves látogatását kérni bátorodom.

Kolozsvárrt, márczius hóban, 1861.

Csapó Sándor.

(84)

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK,

melyek sokszerű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok öröndetes eredményei ál- tal jóknak bizonyultak be, következő tízenket különböző nemei teljes biztossággal ajánlat- halnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:

darabja utasítással együtt o. é. kr.	55	Kátrány-szappan, bőrhámladéknál	35
Hamiglab-szappan görv. bajnál	35	Halmájzsir-szappan, aszkóránál	35
Irla-szappan, idült bőrbajoknál	35	Bőrítisztatáságnál	35
Terpentin-szappan, bőrelülésoknál	40	Epe-szappan, bőrkütegeknél	35
Benzoe-szappan, bőrkeményégnél	35	Rozmárin-szappan, erősítőmosdóhoz	35
Kámfor-szappan, csuzos bajoknál	45	Könleg-szappan, keményedésnél	35
Kaniblag-szappan, elvult kütegeknél			

Az ezen szappanokhoz mellélt utasításokban elő vannak adva azon külömtöző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legcélszerűbben használatnak, valamint azon különféleség is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bizonyult hatásuk foko- zatával értékök nevelthetők: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbíti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosh s általánosb al- kalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2 1/4 obon nehézségű darabokban adatkak el s hivatalosan lelett fügvényeik mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.

Egyedüli raktár
Kolozsvárrt: WOLFF J. és KHUDY J. gyógyszer. uraknál.

(30)

2/4 1861

(5—12)

Beküldetett.

A mi érdemtelen polgártársunk, fogorvos Popp úr Bécsben, az ő anatherin-szájvizének ál- talános és akadálytalan üzletére az Éjszak Amerika összes szabad államaiban éppen most szaba- dalmas nyert. Ezen elesmert jeles szájjviz fáradhatatlanul előre törekvő feltalálójának ösztönöz- zedelmét nyert. Ezen elesmert jeles szájjviz fáradhatatlanul előre törekvő feltalálójának ösztönöz- zedelmét nyert. Ezen elesmert jeles szájjviz fáradhatatlanul előre törekvő feltalálójának ösztönöz- zedelmét nyert. Ezen elesmert jeles szájjviz fáradhatatlanul előre törekvő feltalálójának ösztönöz- zedelmét nyert.

(102)

Haszonbér.

A mezőség szőlőn Septéren, Szász-Régen- től 4, Tekétől 3, és M.-Vásárhelytől 5 óra távol- ságra vagyon egy 800 holdból álló birtok a most

(3—3)

következő Sz.-György napon kezdve haszonbér- be kiadó, udvar házzal, szükséges gazdasági épületekkel, meglevő repcze, ősz gabona, és a kibérles idejéig vetendő tavasz vetésekkel, 12 éves ökrrel. Értekezhetni helyt Septéren a tulajdonosnál.